O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI
SAMARQAND DAVLAT
UNIVERSITETI

Ro‘yxatga olindi:
№ 60920100-IITN1106
2024 yil “ 08 ” 29

“TASDIQLAYMAN”
SamDU rektori:
_____ R.I.Xalmuradov
2024 yil “_____” _____

IJTIMOIY ISH TARIXI VA XORIJIY TAJRIBA

FAN DASTURI

Bilim sohasi:	**900000 –**	**Sog’liqni saqlash va ijtimoiy ta’minot;**
Ta’lim sohasi:	**920000 –**	**Ijtimoiy ta’minot.**
Ta’lim yo‘nalishi:	**60920100 –**	**Ijtimoiy ish**

Samarqand - 2024

Fan/modul kodi	O‘quv yili	Semestr	ECTS – Kreditlar
IIT1106	2024-2025	1	6
Fan/modul turi	**Ta’lim tili**		**Haftadagi dars soatlari**
Majburiy	O‘zbek		6

1.	Fan nomi	Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Jami (soat)
	Ijtimoiy ish tarixi va xorijiy tajriba	78	102	180

2.

I. Fanning mazmuni

Bugungi kunda ijtimoiy ish – o‘z hayotiy muammolarini mustaqil hal etishga, ko‘p holatlarda yashashga qiynalgan insonlarga yordam ko‘rsatishga yo‘naltirilgan faoliyatning o‘ziga hos turidir. Jahon tajribasida aholining zaif qatlamlari-qariyalar, imkoniyati cheklangan insonlar, muammoli oilalar,qiyin hayotiq muammolarga duch kelgan insonlar,shu jumladan bolalarga yordamni malakali mutaxasislar – ijtimoiy ishchilar tashkil etadilar va amalga oshiradilar.

Ijtimoiy ish tarixi va nazariyasi fanining asosiy maqsadi talabalarda ijtimoiy ishning mazmun mohiyati, shakllari, metodlari, texnologiyalari, axloq tamoyillari va huquqiy ta’minoti borasida batafsil taassurot hosil qilishdan iborat. Shuningdek, talabalarda jahon sivilizatsiyasida yordam va qo‘llab-quvvatlash institutlarining tarixiy shakllari, modellarining rivojlanishining evolyusion yo‘li haqida tizimli tasavvur shakllantirishdan iborat.

Fanning vazifalari: talabalarni yuqorida ko‘rsatilgan ijtimoiy xizmat ko‘rsatish faoliyati bo‘yicha amaliy ko‘nikmalar hosil qilish, tizimli va mustaqil fikrlashga, jamiyatda barcha insonlariga yordam ko‘rsatish tamoyillarini targ‘ib etishga o‘rgatishdan iborat.

II. Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlari)

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

I-BO‘LIM. IJTIMOIY ISH SOHASINING TARIXIY RIVOJLANISH BOSQICHLARI

1-mavzu. Ijtimoiy ish o‘quv kursi va fan sifatida

Ijtimoiy ishni fan sifatida talqin etish. Ijtimoiy ishning tushunchalari.

Ijtimoiy ish tushunchalarini turkumlash. Ijtimoiy ish ob’ektini belgilashda asosiy yondashuvlar. Ijtimoiy ish predmeti xususiyatlari. Ijtimoiy ishning metodologik, tashkiliy, psixologik, ijtimoiy va siyosiy tamoiyllari. Ijtimoiy ish qonuniyatlari. Ijtimoiy ishning metodlarini ob’ektlari, sub’ektlari va yo‘nalishlari bo‘yicha turkumlash.

2-mavzu. Ijtimoiy ish tarixi o‘quv fani sifatida

Fanning predmeti va vazifalari. Ijtimoiy ishning maqsadi va vositalari. Ijtimoiy yordam tushunchasi. Ijtimoiy ish ob’ekti va sub’ekti. Xayriya va yordam ko‘rsatish. Yordamning ochiq va yopiq tizimlari. Yordamning turlari (jamoaviy, xususiy, guruhiy, davlat tomonidan yordam) Ijtimoiy yordamning asosiy turlari. Ijtimoiy yordam ko‘rsatishning umumiy tamoyillari va yondoshuvlari. Ijtimoiy ishning davriylashtirish.

3-mavzu. Ijtimoiy ish kasbiy soha sifatida

Ijtimoiy ishning faoliyatini mustaqil shakli sifatida yuzaga kelishi. «Ijtimoiy ish» tushunchasining mohiyatiga yonlashuvlar. Ijtimoiy ish maqsadlari va qadriyatlari. Ijtimoiy

ishning vazifalari. Ijtimoiy ishning faoliyatning mustaqil sohasi sifatida rivojlanishi. Ijtimoiy ish tizim sifatida. Ijtimoiy ish jarayon sifatida.

Ijtimoiy ishning ijtimoiy faoliyat sohalari bilan o'aro bog'liqligi. Ijtimoiy ishning ob'ekti va sub'ekti. Ijtimoiy ish darajalari. Zamonaviy jamiyatlarda ijtimoiy ishning funksiyalari. Ijtimoiy ish xodimining shaxsiy va kasbiy sifatlari.

4-mavzu. Xayriya va diniy e'tiqod

Ilk sivilizatsiyalarda xayriya g'oyalarining vujudga kelishi. O'rta asrlarda jamoaviy xayriya. Xayriya va diniy e'tiqod. Iudaizm va xayr-ehson. Katolik dinida xayriya amaliyoti. Protestantlik va xayriya faoliyati. Islom dinida muruvvat amrlari. Provaslav xrestianlik va uning mehr-muruvvatning rivojlanishida uning ahamiyati. Xayriya faolitining motivatsiyasi.

5-mavzu. O'zbekistonda ijtimoiy ishning rivojlanishi

O'zbekistonda ijtimoiy yordam ko'rsatishning tarixiy shakllari. "Ijtimoiy ish" kasbining rivojlanishi va qo'llab-quvvatlanishining madaniy va tarixiy zaminlari. Mustaqillik davriga qadar va mustaqillik davrida O'zbekistondagi ijtimoiy siyosat: asosiy xususiyatlar va o'zgarish tendensiyalari. O'zbekistonda aholini ijtimoiy himoya qilish tizimining rivojlanish bosqichlari. Akademik taraqqiyot: O'zbekistonda ijtimoiy ish sohasidagi ta'lim.

6-mavzu. G'arbiy Evropa mamlakatlarida ijtimoiy ish sohasini vujudga kelish asoslari

Ijtimoiy ish institutsionalizatsiyasining ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy zaminlari. Tashkillashtirilgan xayriya. Ijtimoiy ishchilar maktablarining vujudga kelishi va rivojlanishi. Ijtimoiy xizmat ishchilarini tayyorlash. CHet ellarda ijtimoiy ishchilarning faoliyatining amaliy sohalari. Sotsial o'zaro harakat tushunchasi. M.E.Richmondning ijtimoiy ishning rivojlanishdagi xissasi. Ijtimoiy ishning diagnostik va funksional maktablari: umumiy va o'zga xos tomonlari. Ijtimoiy ishning zamonaviy konsepsiyalari. Ijtimoiy ishning zamonaviy rivojlanish bosqichining xususiyatlari.

7-mavzu. Evropa mamlakatlarida aholini ijtimoiy himoyasi

G'arbiy Evropa mamlakatlarida ijtimoiy himoya tizimlarining tamoyillari va vazifalari. Evropa ijtimoiy ta'minot tizimi. Farovonlik jamiyati konsepsiyasi. G'arbiy Evropada ijtimoiy ta'minot.

8-mavzu. AQSH aholisini ijtimoiy himoya qilish tizimi

Ijtimoiy himoyaning "amerikacha" usuli. AQSH da ijtimoiy ta'minotning asosiy shakllari. Moddiy yordam dasturlari. Ijtimoiy sug'urta dasturlari. Kambag'allik chegarasi muxtojlik mezoni. Ijtimoiy ko'mak. AQSHda xususiy sug'urtalash.

9-mavzu. Rossiyada ijtimoiy ishning rivojlanishidagi asosiy tendensiyalar

Rossiya tarixida ijtimoiy yordam nazariyasi va amaliyotining vujudga kelishi. Rossiyada davlat yordami tizimining shakllanishi. Rossiyada davlat yordami tizimining tarixiy shakllanishi va ijtimoiy islohotlari. Rossiya tarixida jamoaviy va xususiy yordamning rivojlanishi. Aholining alohida toifalariga ijtimoiy yordam xususiyatlari. Ishsizlarga ijtimoiy yordam.

10-mavzu. Yaponiya, Buyuk Britaniya va Germaniyada ijtimoiy ishning tarixiy rivojlanish bosqichlari

Ijtimoiy himoya tizimi. Ijtimoiy himoya modellari: liberal, sotsial-demokratik, konservativ (korporativ). Ijtimoiy himoyaga yo'lning yaxshilanishi. Jahon tajribasi kontekstida ijtimoiy himoya institutlari. O'zbekistonda ijtimoiy himoya tizimi evolyusiyasi va xususiyatlari. Transformatsiya jarayonlari. Hozirgi davrda faoliyat yuritayotgan ijtimoiy himoya institutlari. Farovonlik jamiyati konsepsiyasi.

	parvarishlash tartibini ko'rsating 11. Mexribonlik uylarini tavsiflang 12. Muruvvat uylari tuzilishi 13. SOS –bolalar mahallasi qarovchisiz qolgan bolalar uchun institutsional muassasa sifatida 14. Patronat ota-oa qarovisiz qolgan bolalar deinstitutsionalizatsiyasi sifatida 15. Ijtimoiy xizmat ko'rsatish nima va uning tamoyillari 16. Uyda xizmat ko'rsatish, mehnatga yaroqsiz aholiga xizmat ko'rsatish shakli sifatida 17. O'zbekiston zamonaviy davlatchiligi xususiyatlarini nimalarda ko'rasiz 18. Davlat ijtimoiy siyosatining asosiy yo'nalishlarini sanang 19. Ijtimoiy adolat tamoyili mohiyatini yoriting 20. O'zbekiston jamiyati zamonaviy taraqqiyoti bosqichida ijtimoiy siyosatning bosh vazifalari 21. Ijtimoiy muhofazalashning xalqaro tashkilotlari 22. Ijtimoiy ish xodimi psixogrammasi va kasbiy kompetentlik 23. Kasbiy xatar. Ijtimoiy ishda "Hissiy kuyish sindromi" va uni oldini olish 24. O'zbekistonda bolalarni ijtimoiy muhofazalash yo'nalishlari shakli, metodlari 25. O'zbekistonda oilalarni ijtimoiy muhofazalashning me'yoriy asoslari 26. Zamonaviy O'zbekistonda ayollar o'rni va huquqlari va ularni ijtimoiy muhofazalash 27. Ijtimoiy ish jamiyatning madaniy fenomeni sifatida 28. Ijtimoiy ishda professional hatarlar 29. AQSH ijtimoiy ishchilarining Milliy assotsiatsiyasi 30. Ijtimoiy ishchilarning xalqaro federatsiyasi 31. AQSHda tibbiy sug'urta 32. AQSHda farzandli oilalarga yordam dasturi 33. Aholini ijtimoiy himoya qilishning Kanada tajribasi 34. Finlyandiyada onalik va bolalik muhofazasi 35. Germaniyada ijtimoiy ta'minot 36. Fransiyadagi nafaqa tizimi 37. AQSH ko'ngillilar milliy tashkilotlari 38. Germaniyada xayriya ittifoqlari 39. Buyuk britaniyada xayriya tashkilotlari faoliyati 40. Vengriya notijorat sektori 41. Xalqaro ko'ngillilar tashkilotlari 42. Germaniyada onalik markazlari 43. Shimoliy Evropa mamlakatlarida oilani rejalashtirish 44. Kanadada ayollar uchun krizis markazlari 45. Chet elda qariyalar uchun oila tipidagi muruvvat uylari 46. Sharqiy Evropa davlatlarida nogironlarning ijtimoiy-mehnat reabilitatsiyasi 47. Osiyo davlatlarida nogironlarga yo'naltirilgan ijtimoiy ish 48. Kekslarga yomon munosabat muammosi va uni hal etish tajribalari 49. Gollandiyada deviant xulqli o'smirlar bilan ijtimoiy ish texnologiyalari 50. AQSHda yosh xuquqbuzarlar bilan ijtimoiy ish 51. Chet ellarda boshpanasiz va qochoq bolalar uchun muassasalar 52. Chet ellarda giyohvand va ichkilikbozlar bilan ijtimoiy ish 53. Jamoada ijtimoiy ishning xususiyatlari 54. Chet elda sog'liqni saqlash muassasalarida ijtimoiy ish 55. Chet elda tergov organlarida ijtimoiy ish tajribasi
3.	**V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)** Ijtimoiy ish tarixi va nazariyasi fanini o'qitishdan maqsad talabalarni:

4. Ijtimoiy ish nazariyasining falsafiy, psixologik va sotsiologik asoslari
5. Ijtimoiy ish tamoyillari va metodlari
6. Jamiyat hayotiy faoliyati turli sohalarida ijtimoiy ish
7. Ijtimoiy ish tizimi
8. Ijtimoiy ish tizimining zamonaviy holati
9. Turlari va modellari turfa xilligi
10. Mijoz ijtimoiy ish nazariyasida bilish ob'ekti sifatida
11. Ijtimoiy ishning umumiy texnologiyalari
12. Ijtimoiy ish nazariyasi va amaliyotida kasbiy kompetentlik
13. Ijtimoiy ish mutaxassisi faoliyatining kasbiy tarkibi
14. Sog'lom turmush tarzini shakllantirish borasida ijtimoiy ish
15. Zamonaviy oila va uni ijtimoiy muhofazalash muammosi
16. Nogironlar bilan ijtimoiy ish xususiyatlari
17. Jamiyatda bandlik muammosi va ishsizlarga ijtimoiy yordam
18. Ijtimoiy ish tarixi o'quv fani sifatida
19. Xayriya va diniy e'tiqod
20. Chet elda ijtimoiy ish asoslari
21. Ijtimoiy ish nazariyasi: asosiy maktab va yondoshuvlar
22. Ijtimoiy ishchi kasbi: zamonaviy talablar
23. Zamonaviy dunyoda aholini ijtimoiy qo'llab-quvvatlash modellari.
24. Evropa mamlakatlarida aholini ijtimoiy himoya qilish.
25. AQSH da aholini ijtimoiy himoya qilish tizimi.
26. Aholini ijtimoiy himoyasi tizimida davlat va nodavlat tashkilotlar.
27. Teng xuquqdar va teng imkoniyatlar siyosati.
28. Ijtimoiy ishning xalqaro infrastrukturasi.
29. Insoniy faoliyatning turli sohalarida ijtimoiy ish
30. Zamonaviy jamiyatda oilaga ijtimoiy xizmat ko'rsatish
31. Keksalarga ijtimoiy xizmat ko'rsatish
32. Imkoniyati cheklangan insonlarga ijtimoiy xizmat ko'rsatish
33. G'arbiy Evropa va AQSH davlatlarida deviant xulq-atvorli bolalar va O'smirlarga yo'naltirilgan ijtimoiy ish
34. Rossiyada ijtimoiy ishning rivojlanishidagi asosiy tendensiyalar
35. Ijtimoiy ish tarixi va nazariyasi ilmiy va o'quv fani sifatida
36. Ijtimoiy ish kasbiy faoliyat shakli sifatida
37. Ijtimoiy ish tarixi va nazariyasi o'quv kursi va fan sifatida
38. Ijtimoiy ish nazariyasining falsafiy, psixologik va sotsiologik asoslari
39. Ijtimoiy ish tamoyillari va metodlari

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Ijtimoiy muhofaza huquqiga ega aholi qatlamlari
2. Aholini ijtimoiy muhofazalash viloyat organlari faoliyatining asosiy yo'nalishlarini tavsiflang
3. Pensiya masalalari bo'yicha komissiya va mehnatkashlarni pensiya ta'minotida ularning roli haqida
4. Aholini ijtimoiy muhofazalash tizimi organlari ishida jamoatchilik roli qanday?
5. RBIMM qoshidagi informatsion konsalting xizmati mohiyatini asoslang
6. Pensiya ta'minoti bo'yicha ishni tashkil etishni tavsiflang
7. Nogironlarning mehnat bilan bandligi shakllarini ko'rsating
8. Nogironlar uchun ta'lim muassasalari shakllarini sanang
9. Keksalar va nogironlar uchun internat-uylarini sanang
10. Keksalar va nogironlar uchun internat-uylarga yo'llanma beri shva fuqarolarni

11-mavzu. Aholini ijtimoiy himoya qilish tizimida davlat va nodavlat tashkilotlari

Aholini ijtimoiy himoya qilish davlat tashkilotlari. Xususiy ijtimoiy tashkilotlar. Nodavlat, notijorat tashkilotlar faoliyati. Ko'ngillilar tashkilotlari. Ijtimoiy xizmatlarning o'zaro hamkorligining shartnoma tizimi. Xalqaro xayriya tashkilotlari (Qutqarish Armiyasi, Xalqaro qizil xoj jamiyati va. xakozo).

12-mavzu. Ijtimoiy ishchi kasbi: zamonaviy talablar

Ijtimoiy ishchining professional faoliyatining xarakteri. Maxsus ijtimoiy ish. Chet elda ijtimoiy ishchilarni tayyorlash tizimi. Ijtimoiy ishchilarning faoliyati va bandlik sohasi. Ijtimoiy ishda supervizorlik. Ijtimoiy ish mijozlari. Ijtimoiy ishchiningprofessional muloqotida etik standartlar. Ijtimoiy ishda etik dilemmalar va tamoyillar. Ijtimoiy ish inson xuquqlari falsafasining amalga oshishi sifatida

13-mavzu. Ijtimoiy ish amaliyotida kasbiy kompetentlik

Ijtimoiy ish xodimining kasbiy roli. Mutaxssisni kasbiy tarbiyasi va tayyorgarligi muammolari. Ijtimoiy ish xodimining kasbiy andazalari. Ijtimoiy ish xodimining axloq andazalari. Ijtimoiy ish bo'yicha kasbiy yaroqlilik mezonlari.

Ijtimoiy ishda kasbiy xatarlar. Kasbiy stress va hissiy ko'yish simptomlari. Kasbiy stresslarni engishda mutaxassis yordami. Ijtimoiy ish xodimi asosiy vazifalari asosida unga qo'yiladigan talablar. «ijtimoiy tashhis» qo'yish qobiliyati. Ijtimoiy ishni tartibga solish qonunlari va me'yorlarini bilish. Ijtimoiy himoyaga muhtoj turli ijtimoiy qatlamlar bilan ishlay olish. Kutilmagan vaziyatlarda qaror qabul qilish va tashkiliy ko'nikmalar. Ijtimoiy ish xodimining shaxsiy sifatlari, uning qadriyatli yo'nalishlari, o'zi-o'zini nazorat etish qobiliyatlari

14-mavzu. Ijtimoiy ish mutaxassis kasbiy faoliyati tarkibiy qismlari

Ijtimoiy ish bo'yicha mutaxassisning kasbiy shakllanishi. Professionallashuv ma'lum kasb bo'yicha jamiyat va insonda tassavvur hosil qiluvchi makrojarayon.

Ijtimoiy ishning institutlashuvi jarayoni. Amaliyotning o'ziga xos shakli hisoblangan ijtimoiy ishda mutaxassis mehnati xususiyatlari. Ijtimoiy ish xodimining turli kasbiy rollari va fnuksiyalari. Ijtimoiy ish xodimining kasbiy mahorati.

15-mavzu. Ijtimoiy ish amaliyotida sohalararo majmuali ko'mak tizimi faoliyatini muvofiqlashtirish muammolari

Ijtimoiy ish xodimining muvofiqlashtiriuvchilik va yo'naltiruvchilik faoliyatiga qo'yiladigan talablar. Mijozga ko'maklashishda sohalararo majmuali yondashuvni qo'llay olish. Turli muassasa, tashkilot va mutaxassislar faoliyatini muvofiqlashtirishda keys-menejment ko'nikmalari.

16-mavzu. Ijtimoiy ish xodimining muloqot malakalari

Mijozlar, bolalar, hamkasb va boshqa mutaxassislar bilan shaxslararo muloqotga kirishish malakalarini hosil qilish bo'yicha nazariy asoslar. Muloqotga kirishishning asosiy malakalari. Verbal va noverbal muloqot. Mijoz bilan ilk muloqotni o'matish malakalarini rivojlantirish mashqlari. Imkoniyati cheklangan insonlar bilan alohida muloqot shakllari. Kamsitishga qarshi muloqot shakli.

III. Amaliy (yoki seminar yoki laboratoriya) mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Ijtimoiy ish tarixi va nazariyasi ilmiy va o'quv fani sifatida
2. Ijtimoiy ish kasbiy faoliyat shakli sifatida
3. Ijtimoiy ish tarixi va nazariyasi o'quv kursi va fan sifatida

	nazorat shakllarida berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish
6.	**Asosiy adabiyotlar:** 1. G'aniyeva M, Latipova N, Negmatov I, Sherov M. Ijtimoiy ish etikasi. T. Fan va texnologiyalar. 2015. 2. G'aniyeva Ijtimoiy ish asoslari. T. Chashma print. 2010. 3. Sotsialnaya rabota. Slovar-spravochnik. – M., 1999. **Qo'shimcha adabiyotlar:** 1. O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida 2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. (O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017 y., 6-son, 70-modda) . – Toshkent, 2017. 3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 02.02.2017 yildagi "O'zbekiston Respublikasining "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi Qonuni talablarini amalga oshirish chora-tadbirlari haqidagi" PQ-2752- sonli qarori // www.lex.uz. 4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 28.05.2019 yildagi "O'zbekiston Respublikasida korrupsiyaga qarshi kurashish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi 5. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning Farmoni. – Toshkent, 2019. Mirziyoev Sh.M. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning "Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini oshirish va ularning mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlarda faol ishtirokini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" gi Qarori. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 5 iyundagi 05.06.2018 y.N PQ-3775Qarori. – Toshkent, 2018. 6. Mirziyoev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. Toshkent. O'zbekiston nashriyoti, 2017. 7. Mirziyoev Sh.M. Qonun ustuvorligi va manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. Toshkent. O'zbekiston nashriyoti, 2017. 8. Mirziyoev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent. O'zbekiston nashriyoti, 2017. 9. Mirziyoev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. Toshkent. O'zbekiston nashriyoti, 2017. 10. Jane H. Aiken. Law as Social Work. 11 Wash. U. J.L. & Pol'y 63-82 (2003). Georgetown University Law Center, jha33@law.georgetown.edu. **Me'yoriy-huquqiy hujjatlar:** 9. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2011. 10. O'zbekiston Respublikasining «O'zbekiston Respublikasida nogironlarni ijtimoiy himoya qilish to'g'risida»gi Qonuni. O'zbekiston Respublikasining «Mehnat va aholini ijtimoiy muhofaza qilish to'g'risida»gi Qonuni. O'zbekiston Respublikasining «Ta'lim to'g'risida»gi Qonuni. – Toshkent: Adolat, 1997. O'zbekiston Respublikasining «Fuqarolarning davlat pensiya ta'minoti to'g'risida»gi Qonuni, 2012 yildagi o'zgartishlar bilan. O'zbekiston Respublikasining «Bola huquqlarining kafolatlari to'g'risidagi» Qonuni. – Toshkent, 2008. O'zbekiston Respublikasining «Vasiylik va homiylik to'g'risida»gi Qonuni. – Toshkent, 2014. O'zbekiston Respublikasining Jinoyat kodeksi. – Toshkent: Adolat, 2013. O'zbekiston Respublikasining Jinoyat-ijroiya kodeksi. – Toshkent, 1997. O'zbekiston Respublikasining Jinoyat-protsessual kodeksi. – Toshkent: Adolat, 2013. O'zbekiston Respublikasi kodekslari. – Toshkent: Adolat, 2013. O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksi. – Toshkent: Adolat,

– ijtimoiy ish rivojlanishiga xissa qo'shgan olimlar;
– ijtimoiy himoya;
– ijtimoiy ishchilar Asossatsiyalari;
– ijtimoiy ishda inson huquqlarini himoya qilish;
– oila va bolalarga ijtimoiy yordam ko'rsatish;
– keksalarga ijtimoiy xizmat ko'rsatish;
– ijtimoiy yordamning asosiy turlari h***aqida tasavvurga ega bo'lishi;***
– ijtimoiy ishni asosiy tushuncha va kategoriyalar;
– ijtimoiy ishni shakli va metodlari;
– ijtimoiy ish mutaxassisining kasbiy faoliyatlari;
– ijtimoiy ishning xalqaro-huquqiy me'yorlari va tamoyillari;
– ijtimoiy ishni tashkillashtirish shakllari;
– aholini ijtimoiy himoya qilish tizimini takomillashtirishning mohiyati va tendensiyalarini;
– ijtimoiy ishning rivojlanish tendensiyalarini;
– ijtimoiy ish tarixida mavjud bo'lgan muammolarni bartaraf etish masallarini;
– aholining yordamga muhtoj qatlamlarini aniqlashni;
– tibbiy, psixologik, ijtimoiy yordamni o'zaro bog'lashni;
– o'zi echimini topish muammoli masalalarda o'zidan ko'ra tajribaliroq mutaxassisdan maslaxat so'rashni;
– ijtimoiy ish rivojlanishidagi tarix va hozirgi zamonni taqqoslay olishni ***bilishi va ulardan foydalana olishi;***
– ijtimoiy ishda samaradorlik muammolari;
– ijtimoiy ishda me'yoriy-xuquqiy hujjatlardan foydalanish;
– ijtimoiy texnologiyalarni jamiyat ijtimoiy madaniy rivojlanishi global, milliy va xududiy xususiyatidan kelib chiqqan holda tahlil qilish;
– ijtimoiy xizmatchilar faoliyatidagi nazariy va amaliy qiyinchiliklar va «hissiy kuyish» sindromi;
– nazariy bilimlarni kasbiy faoliyatning samaradorligi va sifatini yaxshilash maqsadida qo'llash;
– kasbiy muammolarni hal qilishda kompetentli yondashuv;
– ijtimoiy himoyaga muhtoj bo'lgan shaxslarni aniqlash bo'yicha faoliyatni muvofiqlashtirish qobiliyati;
– XXI asrda ijtimoiy ishni rivojlantirish masalalari va muammolarini tahlil qilish;
– ish jarayonida bilimlarni qo'llay bilish;
– mavjud muammolarni echishda tajribalarga suyanish;
– turli mijozlar bilan ishlashda tarixiy tahlil va hozirgi kun bilan bog'lash tushuntira bera olish;
– o'z ish faoliyatiga sidqidildan yondoshish;
– mijoz va o'zi o'rtasidagi masofani saqlay olish;
– ish jarayoni bilan shaxsiy hayotni aralashtirmaslik ***ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.***

4. **VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:**

- ma'ruzalar;
- interfaol keys-stadilar;
- Fan zamonaviy pedagogik texnologiyaning "Klaster", "Bumerang", "Fikrlar hujumi", "Munozarali dars", "FSMU" singari metodlari orqali hamda slaydlar, multimedia namoyishlari bilan o'tkaziladi va mashg'ulotlardagi ma'lumotlar multimedia vositalari yordamida taqdimot qilinadi.

5. **VII. Kreditni olish uchun talablar:**

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq

Talabalarda ijtimoiy ish kasbiy sohasi, insonni anglash tarmoqlari, uning tamoyillari va asosiy kateogriyalari borasida nazariy bilim hosil qilish

Ijtimoiy ish nazariyasining predmeti, ob'ekti va metodlarini alohida ko'rsatish. Ijtimoiy ishni fan sifatida talqin etish

Ijtimoiy ishning sotsiologik, psixologik, axloqiy asoslarini tahlil etish

Ijtimoiy ish nazariyasi va amaliyotida qo'llaniluvchi asosiy tushunchalarni tizimlashtirish

Aholi turli qatlamlari bilan ijtimoiy ishning asosiy yo'nalishlarini ko'rsatish

Jamiyat turli sohalarida ijtimoiy ishning asosiy yo'nalishlari xususiyatlarini belgilash

Ijtimoiy texnologiyalarni umumlashtirish, turkumlash, shuningdek, ularning me'yoriy bazasini tavsiflash

Ijtimoiy ish nazariyasining xorijiy modellarini tahlil qilish

Ijtimoiy ish faoliyatida yuzaga keluvchi nazariy va amali murakkabliklarni ta'riflash

Zamonaviy jamiyatlarda ijtimoiy ishning o'rni va roli. Rivojlanish istiqbollarini ochib berish

Tarixiy-qiyosiy metod asosida talabalarga chet eldagi va vatanimizdagi xususiy, jamoatchilik va davlat tomonidan ijtimoiy yordam amaliyotining o'ziga xos tomonlari haqida tushuncha shakllantirish

Talabalarda dunyo mamlakatlarida aholining zaif qatlamlarini qo'llab-quvvatlashning tarixiy amaliyotiga tizimli, tanqidiy, qadriyatli munosabatni shakllantirish

Talabalarga tarixiy tahlil asosida uning ijtimoiy ishning zamonaviy rivojlanish tendensiyalarini, uning institutsional shakl va modellarini baholashni o'rgatishdan iborat

Fanning vazifasiga talabalarni yuqorida ko'rsatilgan ijtimoiy xizmat ko'rsatish faoliyati bo'yicha amaliy ko'nikmalar hosil qilish, tizimli va mustaqil fikrlashga, jamiyatda barcha insonlariga yordam ko'rsatish tamoyillarini targ'ib etishga o'rgatishdan iborat.

Fan bo'yicha talabalarning bilimi, malaka va ko'nikmalariga qo'yiladigan talablar

– ijtimoiy ishning ob'ekti, predmeti va mohiyati;
– ijtimoiy ishni ob'ektlari va sub'ektlari;
– ijtimoiy ishni nazariya va amaliyot sifatida paydo bo'lishining asosiy bosqichlari va tendensiyalari;
– ijtimoiy ishning darajalari: shaxsiy, guruhiy, jamoaviy;
– ijtimoiy ishning zamonaviy konsepsiyalari va modellari;
– zamonaviy oila va uni ijtimoiy himoyasi;
– shaxsiy o'zgarishlar bilan hayotiy muhit aloqasi;
– aholining turli guruh va qatlamlarini ijtimoiy himoya qilish sohasida ijtimoiy siyosat asoslari;
– ijtimoiy ish tarixining mazmun mohiyati;
– filontrop g'oyasi va mazmuni;
– ijtimoiy ishning tarixiy zaminlari;
– O'zbekistonda ishtimoiy ishning rivojlanishi va tarixi;
– Evropa mamlakatlarida ijtimoiy ishning vujudga kelish tarixi;
– ijtimoiy ishning akademik taraqqiyoti;
– ijtimoiy ish sohasida dastlabki maktablarning vujudga kelishi;
– Rossiyadagi ijtimoiy ish tarixi;
– ijtimoiy ish tarixida dinlarning roli va o'rni;
– ijtimoiy ishning xalqaro infrastrukturasi;
– ijtimoiy yordamni ochiq va yopiq shakllari;
– ijtimoiy yordamning asosiy turlari;
– o'rta asrlardagi jamoaviy xayriya;
– AQSHdagi ilk ijtimoiy maktablar;

tarixiy shakllari, modellarining rivojlanishining evolyusion yo'li haqida tizimli tasavvur shakllantirishdan iborat. Mazkur o'quv fan dasturi o'quv dasturlariga qo'yilgan talablar asosida tuzilgan bo'lib, barcha bandlari mantiqan to'g'ri joylashtirilgan.

"Ijtimoiy ish tarixi" fani bo'lajak mutaxassisning kasbiy madaniyatini oshirishga, uni tarixiy zaminlari, muhtojlarga yordam ko'rsatish va qo'llab-quvvatlashning umumjahon amaliyoti tarixiy jarayonida shakllangan insonparvarlik qadriyatlari bilan boytishga yo'naltirilgan.

Albatta, ushbu o'quv dasturning o'ziga xos kamchiliklari ham mavjud. Mavzularni yanada kengroq ko'rinishida ko'paytirish zarur deb xisoblayman. Chunki, ushbu fan ijtimoiy-madaniy jihatdan xozirgi zamon talablari asosida rivojlantirish bugungi kunning dolzarb muammolari echimini topishga xizmat qiladi deb xisoblayman.

Ammo, yuqoridagi kamchilik yaratilgan o'quv fan dasturining mohiyati va mazmuniga ta'sir etmagan. Shuning uchun ushbu fanning o'quv dasturi universitet o'quv-uslubiy boshqarmaga tasdiqlash uchun tavsiya beraman.

Viloyat Mahalla va oilani qo'llab-quvvatlash boshqarmasi "Bandlikka ko'maklashish, tadbirkorlik va oilaviy biznesni rivojlantirish" bo'limi boshlig'i, sotsiologiya fanlari nomzodi **Salimov Yu.G'.**

Samarqand davlat universiteti Psixologiya va ijtimoiy-siyosiy fanlar fakulteti "Sotsiologiya va ijtimoiy ish" kafedrasi dotsenti M.B.Sherov tomonidan tayyorlangan 60920100-Ijtimoiy ish ta'lim yo'nalishi talabalari uchun tuzilgan "Ijtimoiy ish tarixi" o'quv fani dasturiga

TAQRIZ

Ijtimoiy ish – o'z hayotiy muammolarini mustaqil hal etishga qiynalgan insonlarga yordam ko'rsatishga yo'naltirilgan faoliyatning asl mohiyati va mazmunini atroflicha ochib beradigan fandir. Zero, jahon tajribasida aholining zaif qatlamlari – bolalar, imkoniyati cheklangan insonlar, muammoli oilalar, qiyin hayotiy muammolarga duch kelgan insonlar, shu jumladan, qariyalarga yordamni malakali mutaxassislar – ijtimoiy ishchilar tashkil etadilar va amalga oshiradilar.

O'zbekistonda ijtimoiy ish kasbiy faoliyat sohasi sifatida yaqindan beri rivojlanayotgan bo'lsada, mamlakatda aholi turli qatlamlariga ijtimoiy, psixo-pedagogik, reabilitatsion yordam ko'rsatish dasturlarini ro'yobga chiqarish borasida katta tajriba mavjud. So'nggi o'n yillikda mamlakatimizda xorijiy konsepsiyalar va texnologiyalar hamda boy an'anaviy ijtimoiy va pedagogik fikrlarga tayanuvchi ijtimoiy ish nazariyasi va amaliyoti jadal rivojlanmoqda.

Ushbu fan dasturi talabalarni ijtimoiy ish amaliyoti asoslari bilan tanishtiradi va kasbiy bilim va ko'nikmalarni egallashlarini ta'minlaydi. Ijtimoiy xizmat xodimlari jamiyatda bajaradigan oliyjanob maqsad, vazifa va funksiyalari jamiyatda umuminsoniy qadriyatlar va tamoyillarning amal qilishi hamda ijtimoiy adolatsizning barcha turlarining kelib chiqishiga to'sqinlik qiladi. Shu bilan birga, maxsus axloq kodeksining mavjudligi ham ushbu kasbning o'ziga xosligidan dalolat beradi. Ushbu kurs axloq kodeksining yaratilish tarixi, ijtimoiy ishning bevosita va bilvosita amaliyotini bajarishda hamda ijtimoiy xizmat xodimining kasbiy mahoratining shakllanishida ushbu kodeksning tutgan o'rni va rolini o'rganishga bag'ishlangan.

Mazkur kursning maqsadi talabalarda ijtimoiy ishning mazmun mohiyati, talabalarda jahon sivilizatsiyasida yordam va qo'llab-quvvatlash institutlarining

	2013. . O'zbekiston Respublikasining Mehnat kodeksi. – Toshkent: Adolat, 2013. . O'zbekiston Respublikasining Oila kodeksi. – Toshkent: Adolat, 2013. . O'zbekiston Respublikasining Soliq kodeksi. – Toshkent: Adolat, 2013. . O'zbekiston Respublikasining Uy-joy kodeksi. – Toshkent: Adolat, 1998. . O'zbekiston Respublikasining Fuqarolik kodeksi. – Toshkent: Adolat, 2013. . O'zbekiston Respublikasining Fuqarolik protsessual kodeksi. – Toshkent: Adolat, 2013. . O'zbekiston Respublikasining Fuqarolarning murojaatlari to'g'risidagi Qonuni. – Toshkent: Adolat, 2010. . O'zbekiston Respublikasining ma'muriy huquqi. – Toshkent: Adolat, 1999. . BMTning "Bola huquqlari to'g'risidagi" Konvensiyasi **Axborot manbalari (saytlar):** www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portali. www.edu.uz – O'zbekiston Respublikasi oliy va o'rta maxsus vazirligining portali. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi qonunchilik hujjatlari milliy portali. www.zionet.uz – O'zbekiston Respublikasi ta'lim portali.
7.	Fan dasturi Samarqand davlat universiteti O'quv-uslubiy kengashining 2024 yil _____dagi -son bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8.	**Fan/modul uchun mas'ullar**: M.B.Sherov – SamDU, "Sotsiologiya va ijtimoiy ish" kafedrasi dotsenti
9.	**Taqrizchilar:** R.K.Yusupov – SamDU, "Sotsiologiya va ijtimoiy ish" kafedrasi dotsenti (ichki) Yu.Salimov. - Samarqand viloyat mahallalar uyushmasi direktor o`rinbosari sotsiologiya fanlari nomzodi (tashqi)

Sotsiologiya va ijtimoiy ish kafedrasi mudiri — **dots. I.Negmatov**

Psixologiya va ijtimoiy-siyosiy fanlar fakulteti dekani — **prof. A.Aymatov**

SamDU o'quv ishlari bo'yicha prorektor — **prof. A.Soleyev**

"Kelishilgan"

SamDU o'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i _____ Sh.Muranov

"___" _____ 2024 yil

ochib berish orqali talabalarga ijtimoiy soha vakilining kasbiy bilim va malakasini singdirishdir masalari yoritilgan.

Albatta, ushbu o'quv dasturning o'ziga xos kamchiliklari ham mavjud. Mavzularni yanada kengroq ko'rinishida ko'paytirish zarur deb xisoblayman. Chunki, ushbu fan ijtimoiy ish sohasini xozirgi zamon talablari asosida rivojlantirish bugungi kunning dolzarb muammolari echimini topishga xizmat qiladi deb xisoblayman.

Ammo, yuqoridagi kamchilik yaratilgan o'quv fan dasturining mohiyati va mazmuniga ta'sir etmagan. Shuning uchun ushbu fanning o'quv dasturi universitet o'quv-uslubiy boshqarmaga tasdiqlash uchun tavsiya beraman.

Samarqand davlat universiteti
Psixologiya va ijtimoiy munosabatlar
fakulteti, "Sotsiologiya va ijtimoiy ish"
kafedrasi dotsenti, tarix fanlari nomzodi **R.K.Yusupov**

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI • SHARQ RASHDONOVA NOMIDAGI SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETI • PSIXOLOGIYA VA IJTIMOIY-SIYOSIY FANLAR FAKULTETI

Samarqand davlat universiteti Psixologiya va ijtimoiy munosabatlar fakulteti "Sotsiologiya va ijtimoiy ish" kafedrasi dotsenti Sherov M.B. tomonidan tayyorlangan 60920100 – Ijtimoiy ish ta'lim yo'nalishi uchun tuzilgan "Ijtimoiy ish tarixi" o'quv fani dasturiga

TAQRIZ

Ijtimoiy ish tarixi va nazariyasi fani mazkur yo'nalishlarning asosiy fani bo'lib, xozirgi kunda nihoyatda muhim ekanligi bilan boshqa fanlardan farqlanib turadi. Ijtimoiy ish – o'z hayotiy muammolarini mustaqil hal etishga, ko'p holatlarda yashashga qiynalgan insonlarga yordam ko'rsatishga yo'naltirilgan faoliyatning o'ziga hos turidir. Jahon tajribasida aholining zaif qatlamlari-qariyalar, imkoniyati cheklangan insonlar, muammoli oilalar,qiyin hayotiq muammolarga duch kelgan insonlar,shu jumladan bolalarga yordamni malakali mutaxasislar – ijtimoiy ishchilar tashkil etadilar va amalga oshiradilar.

Bu soha ijtimoiy jihatdan muhim bo'lgan professinal soha bo'lib, u jamiyatning ijtimoiy barqarorligini ta'minlash vazifasini bajaradi, shuningdek davlatning zamonaviy ijtimoiy siyosatini amalga oshirishini, zaif aholi qatlamlariga ijtimoiy xizmatlarningsifati va ommabopligini ta'minlash uchun xizmat qiladi. Ana shuning uchun ham mazkur fanni malaka talablariga kiritilishi ijtimoiy xizmat sohasi standartni ilmiy jihatdan yanada saviyasini oshirishiga sabab bo'lgan deb xisoblayman.

Mazkur o'quv fan dasturi o'quv dasturlariga qo'yilgan talablar asosida tuzilgan bo'lib, barcha bandlari mantiqan to'g'ri joylashtirilgan. O'quv fan dasturining asosiy qismida ijtimoiy ish sohasi bo'yicha umumiy tushunchalar, kategoriyalar va ularni mohiyatini tushuntirish, ijtimoiy ish sohasining yo'nalishlari bilan tanishtirish, fanning asosiy qonun va tamoyillarini umumiy va xususiy jihatlarini ko'rsatib berish, ijtimoiy jarayonlarni tadqiq etish metodlari va dasturi to'g'risida muayyan tassavur uyg'otish, ijtimoiy ish sohasining rivojlanish tendensiyalari mohiyati va mazumunini